

5. Шевченко З. Створення акціонерних товариств (сторінки історії) // Цінні папери України. – 2008. – № 22. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.corporation.com.ua>.

УДК 347.471 (043.2)

Грабовська Г. М., к.ю.н., доцент
Панчишак Р. А., студентка,
Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ

ЦИВІЛЬНА ПРАВОЗДАТНІСТЬ ТА ДІЄЗДАТНІСТЬ ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

Розвиток громадянського суспільства в Україні пов'язаний із зростанням кількості громадських організацій, партій, рухів та інших інститутів громадянського суспільства. Важливу роль при цьому відіграє здатність громадських організацій бути учасниками цивільних правовідносин, тобто володіти цивільною правоздатністю та дієздатністю. Однак, проблеми цивільної правоздатності та дієздатності громадських організацій залишились поза належною увагою сучасної вітчизняної юридичної науки, натомість детально досліджується цивільна правосуб'єктність інших учасників цивільних правовідносин. Саме тому важливо дослідити цивільну правоздатність та дієздатність громадських організацій в Україні.

Здатність фізичних та юридичних осіб у встановленому порядку бути суб'єктами права, тобто мати та реалізовувати суб'єктивні права і юридичні обов'язки, визначається в юридичній науці як правосуб'єктність. Під правосуб'єктністю слід розуміти сукупність властивостей, які дозволяють особі бути суб'єктом права та правовідносин. Таким чином, участь у цивільних правовідносинах громадських організацій можлива тільки за наявності визнаної державою правосуб'єктності, інакше кажучи, громадські організації не можуть бути суб'єктами цивільного права без цивільної правоздатності та дієздатності.

Громадська організація як суб'єкт цивільного права володіє правоздатністю і дієздатністю, якими вона наділяється відповідно до ст. 80 ЦК України [1, с. 27]. Під цивільною правоздатністю науковці розуміють здатність мати цивільні права та обов'язки, правову категорію, яка означає визнання державою за певними суб'єктами цивільних прав та обов'язків [3, с. 48].

У науці цивільного права розрізняють загальну (універсальну) і спеціальну правоздатність. Загальна правоздатність означає можливість для суб'єкта права мати будь-які цивільні права й обов'язки, необхідні для

здійснення будь-яких видів діяльності. Сутність спеціальної правоздатності полягає в тому, що особа має право вчиняти лише дії, спрямовані на досягнення зазначеної в установчих документах мети.

В Україні визнано загальну правоздатність за всіма юридичними особами. Так, п. 1 ст. 91 ЦК України встановлює, що юридична особа здатна мати такі ж цивільні права та обов'язки (цивільну правоздатність), як і фізична особа, крім тих, які за своєю природою можуть належати лише людині [1, с. 31]. Цивільна правоздатність юридичної особи може бути обмежена лише за рішенням суду.

Відповідно до ст. 86 ЦК України, яка фактично встановлює обмеження правоздатності для всіх непідприємницьких товариств, громадські організації можуть поряд зі своєю основною діяльністю здійснювати підприємницьку діяльність.

Відповідно до ч. 4 ст. 91 ЦК України цивільна правоздатність громадської організації виникає з моменту її створення і припиняється з дня внесення до єдиного державного реєстру запису про її припинення [1, с. 31].

Громадські організації здатні мати особисті немайнові права та обов'язки, крім тих, які за своєю природою можуть належати лише людині. Відповідно до ст. 94 ЦК України громадська організація, що набула статусу юридичної особи, має право на недоторканність її ділової репутації, на таємницю кореспонденції, на інформацію та інші особисті немайнові права, які можуть їй належати.

Для участі у цивільному обороті громадським організаціям необхідна, крім правоздатності, дієздатність. На відміну від громадян, у юридичних осіб правоздатність та дієздатність виникають і припиняються одночасно. Саме тому деякі науковці відзначають, що правоздатність та дієздатність юридичних осіб збігається або що для юридичних осіб різниця даних категорій зазвичай не має значення [4, с. 9]. Хоча окремі дослідники обґрунтовують, що не у всіх юридичних осіб дієздатність виникає з моменту її реєстрації, а з моменту формування органів управління, тобто виникнення фактичної здатності набувати та самостійно здійснювати цивільні права та обов'язки. Під цивільною дієздатністю розуміють передбачену нормами права здатність юридичної особи власними діями набувати та здійснювати цивільні права, створювати для себе обов'язки та виконувати їх [2, с. 25].

Таким чином, цивільну дієздатність громадських організацій можна визначити як встановлену нормами права здатність власними діями набувати та здійснювати цивільні права, створювати для себе обов'язки та виконувати їх.

Отже, на підставі правового аналізу можна констатувати, що цивільна правоздатність та дієздатність громадських організацій забезпечена нормами цивільного законодавства, проте окремі питання цивільної дієздатності потребують вдосконалення.

Література

1. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. // Офіц. вісн. України. – 2003. – № 11. – Ст. 86.
2. Алексеев С. С. Цит. праця. – С. 70; І. Г. Виграненко Конститутивні ознаки юридичної особи у теорії цивільного права / Юриспруденція: теорія і практика. – 2006. – № 8 (22). – С. 39.
3. Соболевський І. В. Поняття та ознаки суб'єктів цивільного права: науково-теоретичний аспект / І. В. Соболевський // Держава і право: Зб. наук. праць. – Вип. 25. – К., 2004. – С. 372.
4. Хеда С. М. Правове регулювання участі іноземних юридичних осіб у цивільних правовідносинах (порівняльно-правовий аспект) / С. М. Хеда. – К.: Фенікс, 2005. – С. 14.

УДК 347.6 (043.2)

Вишновецька С. В., к.ю.н., доцент,
Григолінський С. О., студент,
Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ

ОБЧИСЛЕННЯ СТРАХОВОГО СТАЖУ ПІСЛЯ ПРОВЕДЕННЯ ПЕНСІЙНОЇ РЕФОРМИ В УКРАЇНІ

Починаючи з 1 жовтня 2011 року, призначення пенсій та проведення їх перерахунків здійснюється в умовах нового пенсійного законодавства. Закон України «Про заходи щодо законодавчого забезпечення реформування пенсійної системи» [1] передбачає заходи щодо збалансування солідарної системи пенсійного страхування та створення умов із запровадження III рівня пенсійної системи – обов'язкової накопичувальної системи пенсійного страхування. Майже в усьому світі діє трирівнева пенсійна система страхування. Це система страхування, яка об'єднала особисту зацікавленість кожної людини в забезпеченні своєї старості й солідарність поколінь. Її головний принцип – чим більші соціальні внески сплатите сьогодні, тим більша пенсія буде завтра.

Основним законом, на підставі якого виникає право на пенсію за віком більшості українців, залишився Закон «Про загальнообов'язкове державне